

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
D E C I Z I E

13 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Nadejda Toma,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Victor Boico și Elena Cobzac,

a judecat în ședință, fără citirea părților, recursurile ordinare declarate de către avocatul Bodișteanu Dorina în numele inculpatului Rîcov Igor și de către partea civilă Bîtca Emil, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui

*Rîcov Igor XXXXX, născut la XXXXX,
originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX*

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 06.06.2019–18.06.2021;

Instanța de apel: 03.08.2021–12.04.2022;

Instanța de recurs: 15.08.2022–13.02.2023.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 18 iunie 2021, procesul penal în cauza penală de învinuire a lui Rîcov Igor XXXXX, în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 320 alin. (1) Cod penal, s-a încetat pe motiv că a expirat termenul prescripției tragerii la răspundere penală.

Acțiunea civilă înaintată în procesul penal de către Bîtca Emil, s-a admis în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

2. Potrivit sentinței s-a constatat, că Rîcov Igor, acționând intenționat și înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, având scopul neexecutării intenționate și eschivării de la executarea hotărârii instanței de judecată, cunoscând că în privința sa, a fost emisă la 04.07.2018, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central, privind încasarea datoriei în beneficiul lui Bîtca Emil, a dobânzii de întârziere în sumă de 513,54 Euro, care conform cursului oficial al BNM, la momentul executării hotărârii constituie 11 082,50 lei, taxa de stat în mărime de 310 lei și 600 lei, conform borderoului de determinare a cheltuielilor pentru procedura de executare nr. XXXXX, pe care acesta intenționat nu a executat-o. Potrivit hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 04.07.2018, Rîcov Igor, a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute la art. 318 alin. (1) Cod Contravențional, adică neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1 Avocatul Dilion (Bodișteanu) Dorina în numele inculpatului Rîcov Igor, care a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea achitării inculpatului Rîcov Igor pe marginea acuzației de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 320 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii incriminate.

În motivarea apelului a invocat că, instanței nu i-au fost prezentate probe și nici nu au fost administrate în ședința de judecată probe ce ar dovedi că, inculpatul a comis infracțiunea imputată, or, instanța de fond nu a analizat obiectiv și minuțios cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor.

La fel, instanța de fond s-a limitat la reproducerea declarațiilor părții vătămate Bîtca Emil și a martorului Pașa Nicolae, susținute în cadrul ședințelor judiciare, enumerarea înscrisurilor administrate de participanții la proces, simpla citare a dreptului material, la caz, fără a da o apreciere corespunzătoare celor expuse.

Totodată s-a menționat că, urmărirea penală în baza art. 320 alin. (1) Cod penal poate fi pornită împotriva unui debitor și, respectiv, persoana poate fi trasă la răspundere penală, ulterior celei contravenționale, numai după stabilirea unui nou termen de executare a documentului executoriu. La caz, actul de învinuire nu conține careva mențiune despre aplicarea pedepsei contravenționale, cât și stabilirea unui termen de executare a documentului executoriu corespunzător, fapt ce prin sine constituie încălcarea dreptului inculpatului la un proces echitabil și exercitarea dreptului la apărare, deoarece învinuirea nu este una completă și precisă.

Mai mult, nici materialele dosarului nu conțin dovada notificării inculpatului în calitate de debitor și stabilire a unui nou termen de executare a documentului executoriu. Sub acest aspect apărarea a reținut că, nu poate fi apreciată drept dovadă în acest sens, somația executorului judecătoresc (f.d. 162), datată cu 23.06.2018, din motivul lipsei dovezii înmânării. În aceeași ordine de idei, apărarea a respins pretinsa notare telefonică din 01.08.2018 (f.d. 164) a inculpatului în acest sens. Faptul discuției telefonice nefiind confirmat cel puțin prin descifrarea apelurilor telefonice de la operatorul telefoniei că, un astfel de apel a fost efectuat.

3.2 Partea civilă Bâtca Emil, care a solicitat repunerea în termen, admiterea apelului, casarea sentinței în partea încetării procesului, cu emiterea unei noi hotărâri de condamnare a inculpatului în baza art. 320 alin. (1) Cod penal și dispunerea încasării din contul lui Rîcov Igor în beneficiul său a despăgubirilor în sumă de 6 266 lei și a prejudiciului moral în sumă de 13 000 lei.

În motivarea apelului a invocat că, prima instanță a omis a se expune și asupra cererii depuse în temeiul art. 24 Cod de procedură penală, nr. XXXXX din 06.09.2019 prin care, întru confirmarea faptului că Rîcov Igor, chiar și după aplicarea sancțiunii administrative și acordarea unui nou termen pentru executarea obligației legale, s-a eschivat să execute hotărârea Judecătoriei Centru din 11.01.2016, (vol. I, f.d. 161), la care a anexat și probe în acest sens și anume: somația de executare din 23.07.2018, (vol. I, f.d.162), copia la scrisoarea cu aviz din 25.07.2018, (vol. I, f.d. 163), copia la telefonogramă din 01.08.2018, (vol. I, f.d. 164), copia proces-vebal de constatare a imposibilității din 04.08.2018, (vol. I, f.d. 165), copia extras de la CNAM din

11.06.2019, (vol. I, f.d. 166), copia certificat confirmator din 11.06.2019 în privința automobilelor (vol. I, f.d. 167).

Consideră că legalitatea sentinței este afectată de vicii de legalitate din cauza că prima instanță, fiind obligată de a se expune și asupra cererii din 06.09.2019 prezentată cu înscrieri certificate corespunzător (Vol. I, f.d. 161-167), nu s-a expus nici într-un fel asupra admiterii acestor înscrieri în calitate de probe, sau care este motivul respingerii sau ignorării acestei cereri, limitând accesul la justiție și încălcând grav dreptul apelantului la un proces echitabil.

A mai reiterat că, constatările primei instanțe cu privire la faptul că, partea civilă nu a respectat prevederile art. 221 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală, indicând că nu a depus cerere scrisă, nu a indicat față de cine este depusă acțiunea civilă și nu a indicat valoarea acțiunii și cerința de despăgubire, le consideră ca fiind necorespunzătoare adevărului și bazate pe presupuneri, deoarece prin intermediul cancelariei, la data de 27.06.2019 a înregistrat cererea „Acțiune Civilă” depusă împotriva pârâtului/inculpat Rîcov Igor în cadrul cauzei penale, cu anexe pe 8 file.

La acest capitol este de remarcat și faptul că, la 09.10.2019 a depus cerere de concretizare a cerințelor, cu anexe pe 6 file (vol. I, f.d. 149).

În susținerea acțiunii civile, la 12.12.2019 a depus cerere de completare a temeiului acțiunii, cu anexe 24 de înscrieri (vol. I, f.d. 184-185). Din cauza tergiversării examinării cauzei, la data de 20.01.2020 a mai depus o cerere cu privire la concretizarea cerințelor, cu anexă copia la mandat și a chitanței (vol. I, f.d. 223-224).

Din cauză că, ședințele judiciare se amânau de pe o zi pe alta, a fost nevoit prin cererea din 03.06.2020 depusă în cadrul ședinței judiciare și atașată la materialele cauzei prin încheiere protocolară, de a concretiza cerințele și a solicita examinarea cauzei în absența sa.

Lund în considerație că, a susținut acțiunea civilă pe deplin odată cu depunerea în cadrul ședințelor judiciare a declarațiilor și răspunderii la întrebări pe marginea acțiunii civile, atât a instanței, cât și a apărătorului inculpatului, din această cauză a fost nevoit de a depune suplimentar o cerere de completare a temeiului acțiunii, pentru a explica detaliat quantumul sumelor solicitate (vol. I, f.d. 184-185).

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, apelurile declarate au fost respinse ca nefondate, cu menținerea sentinței.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că audiind opiniile participanților la proces și cercetând suplimentar probele administrate de instanța de fond și apreciindu-le din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, călăuzindu-se de propria convingere, a conchis că, instanța de fond a stabilit corect starea de fapt, acțiunile inculpatului Rîcov Igor just încadrându-le în dispoziția art. 320 alin. (1) Cod penal – *“Neexecutarea hotărîrii instanței de judecată”*, adică, neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărîrii instanței de judecată, dacă aceasta a fost comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale.

În viziunea instanței de apel, cu toate că inculpatul nu a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate, săvârșirea infracțiunii este dovedită prin următoarele probe administrate, cercetate de către instanța de fond, cercetate suplimentar și verificate în ședința instanței de apel și anume: declarațiile părții vătămate Bâtca Emil, martorului Nicolae Pașa, procesul-verbal de ridicare din 13.03.2019 (f.d. 27-35, Vol. I); procesul-verbal de examinare a obiectului din 24.04.2019 (f.d. 36, Vol. I); hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Central) din 04.07.2018 (f.d. 28-31, Vol. I); procesul-verbal de ridicare din 03.05.2019 (f.d. 39, 42-59, Vol. I); hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 11.01.2016 (f.d. 43, Vol. I); procesul-verbal de examinare a obiectului din 03.05.2019 (f.d. 60, Vol. I).

Din aceste considerente, afirmațiile apărării nu au putut fi reținute de către instanța de judecată. Totodată, partea vătămată și martorul Pașa Nicolae au depus declarații cu privire la constatarea faptei prejudiciabile și identificarea făptuitorului, și nu au fost stabilite careva împrejurări pentru a da apreciere critică depozițiilor acestora, odată ce nu a fost dovedită existența a careva relații ostile între inculpat, parte vătămată și martor. Mai mult, instanța nu a depistat careva divergențe esențiale între declarațiile părții vătămate și a martorului Pașa Nicolae, ele fiind în concordanță cu circumstanțele de fapt ale cauzei, fiind veridice și consecvente pe tot parcursul procesului penal.

Totodată, instanța de apel a considerat că, versiunea părții apărării privind nevinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, reprezintă doar o strategie de apărare și de eschivare de la răspundere penală, ori în ședința de judecată s-a dovedit că Rîcov Igor se face vonovat de comiterea infracțiunii de „*Neexecutarea hotărârii instanței de judecată*”, adică, neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată, dacă aceasta a fost comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale.

Astfel, instanța de fond justificat a considerat necesar de a înceta procesul penal în privința inculpatului Rîcov Igor în temeiul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, deoarece fapta incriminată a fost consumată, iar la ziua pronunțării sentinței, deja a expirat termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere penală.

Prin urmare, se atestă că în cazul dat a expirat termenul de prescripție, privind atragerea la răspundere penală a inculpatului Rîcov Igor pentru comiterea infracțiunii prevăzută în art. 320 alin. (1) Cod penal.

Totodată, referitor la apelul declarat de către partea vătămată Bâtca Emil, instanța de apel a reiterat că, de către instanța de fond justificat a fost admisă în principiu, acțiunea civilă înaintată de Bâtca Emil, prin care se solicită încasarea de la inculpatul Rîcov Igor în beneficiul său a despăgubirilor în sumă de 6 266 lei și prejudiciul moral cauzat în sumă de 13 000 lei, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor solicitate să hotărască instanța civilă, deoarece partea civilă nu a respectat prevederile art. 221 alin. (1) - alin. (3) Cod de procedură penală.

6. Hotărârile judecătorești adoptate în cauză sunt atacate cu recursuri ordinare de către:

6.1 Partea civilă Bîtca Emil, care solicită casarea acesteia, în partea respingerii apelului declarat și a sentinței în partea încetării procesului, cu emiterea unei noi hotărîri de condamnare a inculpatului Rîcov Igor în baza art. 320 alin.(1) Cod penal. A transmiterea cauzei din oficiu în prima instanță pentru a se pronunța asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite sau rezolvarea problemei în fond privind încasarea din contul lui Rîcov Igor, a despăgubirilor în sumă de 6 266 lei și a prejudiciului moral în sumă de 13 000 lei.

În motivarea recursului indică:

- prima instanță pripit a încetat examinarea cauzei din cauza expirării termenului de prescripție, inculpatul fiind posibil de a fi supus răspunderii penale;

- prima instanță a omis de a examina și a se expune asupra cererii cu privire la aplicarea măsurii complementare la măsura preventivă și reclamarea/administrarea probelor nr. XXXXX din 02.07.2019, depusă la etapa preliminară de pregătire a cauzei, întru buna desfășurare a procesului judiciar (vol. I, f.d. 140);

- instanțele de fond au omis a se expune și asupra cererii depusă în temeiul art. 24 Cod de procedură penală, nr. XXXXX din 06.09.2019, prin care întru confirmarea faptului că, Rîcov Igor chiar și după aplicarea sancțiunii administrative și acordarea unui nou termen pentru executarea obligației legale, nu a executat hotărârea Judecătoriei Centru din 11.01.2016;

- legalitatea sentinței este afectată de vicii de legalitate, din cauză că prima instanță fiind obligată de a se expune și asupra cererii din 06.09.2019 prezentată cu înscrisuri certificate corespunzător (vol. I, f.d. 161-167), nu s-a expus nici într-un fel asupra admiterii acestor înscrisuri în calitate de probe, sau care este motivul respingerii sau ignorării acestei cereri, limitându-i accesul la justiție, încălcându-i grav dreptul la un proces echitabil;

- instanța de apel a trecut cu vederea că, prima instanță se autocontrazice la pct.13 din sentință;

- instanța de apel sub nici o formă nu s-a expus asupra poziției primei instanțe cu privire la faptul că, partea civilă, chipurile nu a respectat prevederile art. 221 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală;

- a susținut acțiunea civilă pe deplin odată cu depunerea în cadrul ședințelor judiciare a declarațiilor și răspunderii la întrebări pe marginea acțiunii civile;

- instanțele de fond au trecut cu vederea și faptul că, poate fi probat faptul că inculpatului Rîcov Igor din cauza că nu a fost supus pedepsei răspunderii penale, și-a permis de mai comite o infracțiune similară, fiind pornită cauză penală nr. XXXXX din 03.02.2020 în baza art. 320 alin. (1) Cod penal, pe faptul neexecutării deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 februarie 2018, privind încasarea datoriei în sumă de 13 525 lei și a dobânzii de întârziere în sumă de 9 862 lei din contul lui Rîcov Igor în beneficiul său.

6.2 Avocatul Bodișteanu Dorina în numele inculpatului Rîcov Igor, care solicită casarea acesteia, cu dispunerea achitării lui Rîcov I. de sub învinuirea adusă.

În motivarea recursului indică:

- examinarea cauzei în apel a avut loc fără citarea legală a inculpatului, la

examinarea cauzei în instanța de apel nu a fost respectată procedura de citare legală a inculpatului;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, în acțiunile inculpatului nu au fost întrunite elementele infracțiunii;

- instanța de apel a dispus judecarea apelului în lipsa inculpatului, fără a fi întreprinse toate măsurile legale de a asigura prezența acestuia la judecarea apelului, astfel nefiind respectat dreptul inculpatului la un proces echitabil;

- nu pot fi reținute argumentele instanței de apel, precum că lipsesc careva dubii sau bănuieli ce ar putea pune la îndoială vinovăția inculpatului, în comiterea faptelor incriminate, iar argumentele apărării cu referire la faptul că, învinuirea este formală și nu este confirmată prin probe, fiind apreciate drept declarative, acestea fiind unele superficiale, expuse într-o manieră generală. La acest capitol, instanța de apel, a preluat întocmai soluția primei instanțe, nu a oferit o analiză temeinică fiecărui argument în parte invocat de către apărare, ceea ce se egalează, de fapt, cu neexaminarea apelului;

- în cursul judecării cauzei nu au fost prezentate probe și nici nu au fost administrate în ședința judiciară probe privind faptul, că inculpatul Rîcov Igor a comis infracțiunea imputată ori, instanțele de fond nu au analizat obiectiv și minuțios cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, care în ansamblu, nu dovedesc vinovăția lui Rîcov Igor în săvârșirea infracțiunii prevăzute la 320 alin. (1) Cod penal, astfel, instanțele de fond incorect au ajuns la concluzia că inculpatul a comis infracțiunea incriminată;

- probele administrate în cursul judecării cauzei nici într-un caz nu confirmă și nu demonstrează vina lui Rîcov Igor în comiterea infracțiunii imputate în baza art. 320 alin. (1) Cod penal, și anume „*neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată*”;

- ambele instanțe ierarhic inferioare s-au limitat la: reproducerea declarațiilor părții vătămate Bîtcă Emil și a martorului Pașa Nicolae, susținute în cadrul ședințelor judiciare, enumerarea înscrisurilor administrate de participanții la proces, simpla citare a dreptului material, la caz, fără a da o apreciere corespunzătoare celor expuse, așa cum este prevăzut de art. 101 din Cod de procedură penală;

- urmărirea penală în baza art. 320 alin. (1) Cod penal, poate fi pornită împotriva unui debitor și, respectiv, persoana poate fi trasă la răspundere penală ulterior celei contravenționale, numai după stabilirea unui nou termen de executare a documentului executoriu. La caz, actul de învinuire nu conține careva mențiune despre aplicarea pedepsei contravenționale, cât și stabilirea unui termen de executare a documentului executoriu corespunzător, fapt ce prin sine constituie încălcarea dreptului inculpatului la un proces echitabil și exercitarea dreptului la apărare;

- materialele dosarului nu conțin dovada notificării inculpatului în calitate de debitor și stabilire a unui nou termen de executare a documentului executoriu. Sub acest aspect apărarea a reținut, că nu pot fi apreciate drept dovadă în acest sens

somația executorului judecătoresc (f.d. 162), datată cu 23.06.2018, din motivul lipsei dovezii înmânării;

- apărarea a respins pretinsa notare telefonică din 01.08.2018 a inculpatului, în acest sens (f.d. 164), faptul discuției telefonice de referință nefiind confirmat cel puțin prin descifrarea apelurilor telefonice de la operatorul telefoniei că un astfel de apel a fost efectuat, aspecte lăsate fără apreciere de către prima instanță, cât și instanța de apel;

- constatările generale privitor la vinovăția lui Rîcov Igor în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal, ce au fost făcute de procuror și reținute de prima instanță și instanța de apel, nu prezintă o argumentare suficientă privind vinovăția inculpatului.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1^a) Cod de procedură penală, depun referință privind opinia asupra recursurilor declarate:

7.1 Procurorul, asupra recursului avocatului Bodișteanu D., solicitând a decide inadmisibilitatea acestuia ca fiind vădit neîntemeiat.

7.2 Avocatul Bodișteanu D. în numele inculpatului, asupra recursului părții vătămate, solicitând respingerea recursului ca inadmisibil.

8. Judecând recursurile în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că recursul ordinar declarat de partea civilă Bîtca Emil, urmează a fi respins, iar recursul ordinar declarat de către avocatul Bodișteanu Dorina în numele inculpatului Rîcov Igor, urmează a fi admis, din următoarele considerente:

În conformitate cu prevederile art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Cu referire la recursul ordinar declarat de partea civilă Bîtca Emil.

Din sumarul recursului declarat, se atestă că partea civilă Bîtca Emil solicită casarea deciziei în partea respingerii apelului declarat și a sentinței în partea încetării procesului, cu emiterea unei noi hotărâri de condamnare a inculpatului Rîcov Igor în baza art. 320 alin.(1) Cod penal, încasarea din contul lui Rîcov Igor a despăgubirilor în sumă de 6 266 lei și a prejudiciului moral în sumă de 13 000 lei.

Însă, Colegiul penal lărgit remarcă, că unul din scopurile legii procesual penale este asigurarea egalității pentru toate părțile interesate în procesul penal, respectiv acest deziderat impune disciplinarea activității procesuale, inclusiv și prin stabilirea unor termene preemptorii.

În conformitate cu art. 421 Cod de procedură penală, coraportat la art. 401, persoanele menționate în dispoziția acestei norme procesuale sânt în drept să declare recurs ordinar. Astfel, partea civilă fiind în drept să declare recurs ordinar.

Reieșind din prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului ordinar este de 30 zile de la data pronunțării deciziei.

Din actele dosarului, rezultă că în speța dată, decizia motivată a instanței de apel a fost pronunțată integral la data 19 mai 2022, iar conform art. 10 alin. (4) din Legea privind organizarea judecătorească, hotărârile judecătorești, ale curților de

apel și ale Curții Supreme de Justiție, se publică pe portalul web al instanțelor de judecată.

Totodată, instanța de recurs reține, că părții civile Bîtca Emil în conformitate cu art. 338 alin. (4) Cod de procedură penală, i s-a expediat copia deciziei motivate, la data de 23 mai 2022, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f.d. 136, vol. II).

Prin urmare, Colegiul atestă că, partea civilă Bîtca Emil, a declarat recurs ordinar împotriva hotărârii instanței de apel la data de 19 august 2022, fapt confirmat prin mențiunea despre dată de pe amprenta ștampilei Secției grefă a Colegiului penal al CSJ (f.d. 198, vol. II).

În prezenta speță, Colegiul penal lărgit constată că, termenul de 30 de zile se calculează începând cu data de 19 mai 2022, pe când partea civilă Bîtca Emil, a depus recursul ordinar, abia la data de 19 august 2022, cu mult după expirarea termenului de 30 zile pentru depunerea recursului ordinar.

Totodată, instanța de recurs reține că, partea civilă Bîtca Emil, declarând cerere de apel, la fel, la data de 30 noiembrie 2021 (f.d. 122, vol. II) prezentându-se în instanța de apel și luând cunoștință cu materialele cauzei, urma în continuare să se intereseze despre stadiul dosarului, despre ședințele de judecată și hotărârea instanței de apel, care este publicată pe portalul web al instanțelor de judecată și să-și asume responsabilitate pentru realizarea dreptului de atac asupra hotărârii instanței de apel, urmând să dea dovadă de diligență la realizarea dreptului său de a ataca hotărârea instanței de judecată, cu care probabil putea să nu fie de acord.

Prevederile alin. (2) și (3) art. 230 Cod de procedură penală stipulează că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În conformitate cu prevederile art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Totodată, Colegiul penal lărgit remarcă acel fapt, că legea procesual-penală nu stabilește alte condiții de calculare a termenului pentru recurs, decât cel prevăzut la art. 422 Cod de procedură penală, și anume de la data pronunțării deciziei.

Învederând cele expuse mai sus, instanța de recurs statuează că recursul părții civile Bîtca Emil, a fost depus peste termenul legal de 30 de zile, prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs judecând recursul, este în drept de al respinge ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, în cazul în care se constată că recursul nu a fost declarat cu respectarea condițiilor legale (este tardiv sau inadmisibil) ori nu este întemeiat

legal (este nefondat). Recursul este nefondat în cazul când hotărârea atacată este legală, întemeiată și motivată.

În temeiul celor expuse mai sus, instanța de recurs constatând, că recursul declarat de către partea civilă Bîtca Emil, la data de 19 august 2022, a fost declarat cu încălcarea prevederilor art. 422 Cod de procedură penală, a ajuns la concluzia privind respingerea acestuia ca inadmisibil.

Referitor la recursul declarat de către avocatul Bodișteanu Dorina în numele inculpatului Rîcov Igor.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În această ordine de idei, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarat în speță, recurentul își întemeiază dezacordul cu decizia contestată pe temeiurile pentru recurs prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 5), 6), 8) Cod de procedură penală, și pledează pentru casarea deciziei instanței de apel, dat fiind că prin decizia instanței de apel nu s-a dat răspuns la toate argumentele invocate în apel, iar reieșind din circumstanțele cauzei, în acțiunile inculpatului Rîcov I. nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 320 alin. (1) Cod penal.

În conformitate cu art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, Colegiul penal lărgit remarcă, că apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet în sensul că, provoacă un control atât în fapt, cât și în drept numai la persoana care l-a declarat, la calitatea acesteia în proces și la persoana împotriva căreia este îndreptat de către jurisdicția de al doilea grad asupra hotărârii primei instanțe.

Potrivit cerințelor aceluiași articol, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu,

dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual penal sau contravențional au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Reieșind din dispoziția art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel, iar erorile admise nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs. Luând în considerație faptul că, instanța de apel nu a înlăturat erorile primei instanțe, instanța de recurs urmează să verifice decizia recurată în cumul cu sentința primei instanțe.

După cum rezultă din lucrările dosarului, în speță prima instanță a încetat procesul penal în cauza penală de învinuire a lui Rîcov Igor XXXXX, în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 320 alin. (1) Cod penal, pe motiv că a expirat termenul prescripției tragerii la răspundere penală.

La acest capitol, Colegiul penal lărgit atestă faptul că, în partea descriptivă, prima instanță a descris faptele imputate inculpatului în baza art. 320 alin. (1) Cod penal, ca fiind dovedite, exact ca în rechizitoriu, indicând că: *"Rîcov Igor XXXXX, acționând intenționat și înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, având scopul neexecutării intenționate și eschivării de la executarea hotărârii instanței de judecată, cunoscând cu certitudine că în privința sa, a fost emisă la 04.07.2018, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central, privind încasarea datoriei în beneficiul lui Bîtca Emil, a dobânzii de întârziere în sumă de 513,54 Euro, care conform cursului oficial al BNM la momentul executării hotărârii constituie 11 082,50 lei, taxa de stat în mărime de 310 lei și 600 lei, conform borderoului de determinare a cheltuielilor pentru procedura de executare nr. XXXXX, pe care acesta intenționat nu a executat-o. Potrivit hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 04.07.2018, Rîcov Igor, a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute la art. 318 alin. (1) Cod Contravențional, adică neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată."*

În jurisprudența sa constantă Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește cu fiecare ocazie posibilă că, echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia. Vorbind despre importanța faptei ce se examinează și încadrarea juridică a acesteia, Colegiul face trimitere la dispozițiile art. 6§3 lit. a) din Convenție, care exprimă necesitatea acordării unei atenții deosebite notificării „acuzăției” aduse persoanei deferite judecății.

Prin „încadrarea juridică” a acțiunilor inculpatului se are în vedere determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală, după cum

se menționează în art. 113 din Codul penal. Componenta de infracțiune constituie un tot întreg, format din patru semne corespunzătoare celor patru elemente ale componentei de infracțiune – obiectul și latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă.

La caz, potrivit actului de sesizare a instanței, se constată că, în urma efectuării acțiunilor de investigare în vederea acumulării probatoriului, analizând probele, procurorul a conchis asupra încadrării juridice a faptei incriminate lui Rîcov I. în baza: „art. 320 alin. (1) Cod penal, neexecutarea sau eschivarea de la executare a hotărârii instanței de judecată, dacă aceasta a fost comis după aplicarea sancțiunii contravenționale”, încadrare menținută de instanțele de fond.

Potrivit doctrinei penale, latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.320 Cod penal, constă în fapta prejudiciabilă exprimată în inacțiunea de neexecutare sau eschivare de la executarea hotărârii de judecată, dacă aceasta a fost comisă după aplicarea sancțiunii contravenționale.

În acest sens, urmează a se reține prevederile art. 87 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 13 din 11.06.2013 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale art. 320 Cod penal din 18.04.2002, în redacția Legii nr. 173 din 09.07.2010, potrivit căreia, „după aplicarea primei sancțiuni contravenționale, *autoritățile urmează să consemneze un nou termen pentru executarea obligației, astfel încât, la expirarea acestui nou termen, persoana să poată fi din nou trasă la răspundere.*”

Toate acestea au fost menționate de Colegiu pentru a se accentua asupra faptului că, descrierea laconică a faptei imputabile inculpatului Rîcov I. nu poate satisface cerințele despre claritatea și previzibilitatea învinuirii aduse acestuia, care joacă un rol determinant în urmărirea penală, importanța rechizitoriului rezumându-se la două perspective: pe de o parte acesta include detaliat fapta care urmează a se examina în instanța de judecată și încadrarea juridică a acesteia, iar pe de altă parte - persoana care urmează să răspundă pentru această faptă.

Astfel, Colegiul penal reține că, **reieșind din fapta descrisă în rechizitoriu și reținută de instanțele de fond**, după ce s-a indicat că „Rîcov Igor a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute la art. 318 alin. (1) Cod Contravențional”, **nu au fost descrise acțiunile ulterioare și anume dacă inculpatului i-a fost acordat un nou termen de executare, cu întreprinderea de către executorul judecătoresc a unor noi acțiuni de executare, inclusiv silită**, or în vederea evitării dublei incriminări și incompatibilității cu principiul *non bis in idem*, neexecutarea intenționată sau eschivarea de la executarea hotărârii judecătorești sub aspect penal urmează a fi constatată după aplicarea sancțiunii contravenționale în baza hotărârii judecătorești.

De altfel, prin rechizitoriu persoana trimisă în judecată este oficial înștiințată, în scris, cu privire la temeiul legal și factual al acuzațiilor care i se incriminează. Mai mult, sub același aspect, art. 6§3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunoaște acuzatului dreptul de a fi informat cu privire la încadrarea juridică a faptelor, dar și cu privire la cauza acuzației, adică privitor la expunerea detaliată a faptelor materiale pentru care este acuzat și pe care se bazează acuzația (*cauza Pelissier și Sassi contra Franței nr. 2544/94 pct. 52-54, CEDO 1999-II*). Sfera de aplicare a acestei

dispoziții trebuie apreciată, în special, în lumina celui mai general drept la un proces echitabil garantat de art. 6§1 din Convenție.

În materia penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane constituie o condiție esențială a echității procedurii. Dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie analizat în lumina dreptului inculpatului de a-și pregăti o apărare eficientă pentru a răspunde coerent, prompt și adecvat acuzației înaintate.

În cauza deferită judecății, reieșind din analiza textuală a rechizitoriului, Colegiul penal lărgit constată că aceste exigențe legale nu au fost respectate, iar învinuirea înaintată lui Rîcov I. este una incertă și incompletă, care duce nemijlocit la încălcarea art. 6 paragraful 1 al Convenției Europene, potrivit căruia - „... orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa”. Tot aici, sunt aplicabile și statuările din hotărîrea Curții Europene din 12.04.2011, cauza Adrian Constantin vs. România, unde 37 Curtea a subliniat încă o dată despre, „... rolul fundamental pe care îl are rechizitoriul, ca act de acuzare, reamintind faptul că paragraful 3 al articolului 6 din Convenție recunoaște dreptul acuzatului de a fi informat oficial nu numai cu privire la învinuirile ce i se aduc, ci și cu privire la încadrarea juridică a faptelor sale. Informarea precisă și completă reprezintă o condiție esențială pentru a se asigura echitatea procedurilor.”

La fel, Colegiul penal reține că prima instanță a încetat procesul penal în cauza penală de învinuire a lui Rîcov Igor XXXXX, în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 320 alin. (1) Cod penal, pe motiv că a expirat termenul prescripției tragerii la răspundere penală, fără a ține cont de prevederile art. 332 alin. (5), 274 pct. (4), 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală.

Totodată, la judecarea cauzei, instanța de apel nu a examinat-o sub toate aspectele, neînlăturând erorile admise de prima instanță, nu a întreprins „un efort conștiincios” pentru a elucida toate circumstanțele ce au importanță pentru justa soluționare a acestui dosar, nu a pătruns în esența argumentelor invocate în apelul avocatului, nu le-a supus verificării prin prisma probatoriului administrat la dosar și nu a răspuns în mod corespunzător la toate motivele invocate în cererea de apel, or, deși în cererea de apel, avocatul Dilion D. în numele inculpatului a invocat că, *actul de învinuire nu conține careva mențiune despre aplicarea pedepsei contravenționale, cât și stabilirea unui nou termen de executare a documentului executoriu corespunzător*, instanța de apel a trecut cu vederea aspectele esențiale și nu a dat un răspuns plauzibil acestor argumente, cu toate că fiind investită cu atribuții de judecare a cauzei conform normelor stabilite pentru prima instanță, aceasta urma să analizeze toate aspectele învinuirii înaintate.

Aceste argumente ale avocatului Dilion D. în numele inculpatului, urmau să primească aprecierea corespunzătoare, deoarece reprezintă fondul apelului, iar nemotivarea acestora reprezintă un viciu de procedură, care generează casarea deciziei instanței de apel.

Față de toate considerentele arătate supra, Colegiul penal lărgit reiterează că, instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, acceptând niște concluzii de ordin general, privitor la vinovăția lui Rîcov I. de cele incriminate prin rechizitoriu.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, care reflectă un principiu legat de buna administrare a justiției, hotărârile judecătorești trebuie să indice în mod suficient motivele pe care se întemeiază soluția. În cazul în care o instanță nu este obligată să furnizeze un răspuns detaliat fiecărui argument invocat (*Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos din 19 aprilie 1994, pct. 61*), din hotărâre trebuie să rezulte cu claritate că problemele invocate în speță au fost abordate (*Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, pct. 30*).

Rezumând cele menționate, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel urma să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și în concluziile sale să motiveze admiterea unor probe sau respingerea altora și să se expună asupra admisibilității sau inadmisibilității lor.

Totodată, în decizie instanța de apel urmează să analizeze argumentele importante invocate de apelanți, motivându-și temeiurile de fapt și de drept, ce conduc la admiterea sau la respingerea fiecăruia din aceste motive invocate de apelanți. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului și, în acest caz, decizia urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cer prevederile art. 435 Cod de procedură penală, întrucât o asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În esență, toate acestea au conturat convingerea fermă a instanței de recurs că instanța de apel, judecând cauza, a admis eroarea de drept prevăzută de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

În asemenea condiții, Colegiul penal lărgit consideră că, decizia instanței de apel în cauza dată urmează a fi casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, deoarece erorile comise de către această instanță, nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, neavând atribuții de a judeca cauza pe fond și substitui instanța ce a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesual penale.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererile de apel; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea aprecierea convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să analizeze la modul convenit prezența

sau lipsa elementelor infracțiunii incriminate inculpatului, să elucideze circumstanțele importante pentru soluționarea justă și promptă ale cauzei; să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1), pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către partea civilă Bîtca Emil, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui *Rîcov Igor XXXXX*.

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Bodișteanu Dorina în numele inculpatului Rîcov Igor, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui *Rîcov Igor XXXXX*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Decizia motivată semnată la *28 februarie 2023* și pronunțată integral la *30 martie 2023*.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Victor Boico

Elena Cobzac